

DE KERK IN HET MIDDEN

In De Limburger van 6 mei 2011 viel een artikel op met de kop 'Boerenzoon contra plofkip en megastal'. Dat trekt natuurlijk de aandacht. En inderdaad Guus Geurts uit Venray komt in zijn boek 'Wereldvoedsel, pleidooi voor een rechtvaardige en ecologische voedselvoorziening' met goede analyses. Zijn heldere kijk op de invloed van de westerse economie op de voedselproductie in derdewereldlanden maakt het gebruik van sommige bui-

FOTO: OP DEN KAMP

tenlandse producten onverteerbaar. Legio voorbeelden draagt hij aan waaruit blijkt dat de westerse wereld uiteindelijk alleen economische motieven heeft om de landbouw in arme landen te stimuleren. Een gevolg is dat iedere consumptieverandering in de rijke landen vergaande invloed heeft op de voedselproductie in de armere landen en daar leidt tot instabiliteit van het landbouwkundig systeem. Een visie die ik volmondig kan ondersteunen. Want waarom zouden we boontjes moeten doppen uit Egypte of bloemen moeten ruiken uit Kenia? Het zijn vooral de grote internationals die daar garen bij spinnen. Daarmee is er sinds de tijd dat de kerk begon met zendelingenwerk niet veel veranderd.

De oplossing van Geurts ligt in regionalisering. Hij pleit voor zelfvoorzienende continenten, een invoerverbod uit andere werelddelen voor alle producten die we zelf kunnen verbouwen en een verplichte afname door Europese supermarkten van inheemse voedingsmiddelen. Dit lijkt mij echter wat te simpel en doet mij denken aan "eigen volk eerst". Met vergelijkbaar wantrouwen lees ik berichten in de krant dat de Limburgse Land- en Tuinbouw Bond vindt dat de regels voor archeologie te ingewikkeld zijn en boeren daardoor onnodig op kosten worden gejaagd. Of dat de LLTB pleit voor de verkoop of verpachting van gronden van de Waterleidingmaatschappij Limburg aan Limburgse agrariërs en ze vooral niet in te zetten voor een verkwistende inrichting tot natuur. Of voor het opruimen van houtsingels en lanen in het buitengebied, omdat deze door schaduwwerking de productiviteit van de akkers verminderen. Dit riekt naar eigenbelang en zeker niet naar sociale verantwoordelijkheid.

Wordt mijn denken misschien gelogenstraf door een boereninitiatief als bijvoorbeeld de inrichting van een agrarische kinderopvang in Kelmond? Dat kinderen meer naar buiten moeten en in contact moeten komen met natuur en dieren onderschrijf ik volledig, maar de Verenigde Agrarische Kinderopvang in Zuid-Limburg zal toch geen filantropische instelling zijn? Het past in het rijtje boerderijcamping, boerderijwinkel, boeren natuurbeheer en boerengolf, als uiting van initiatiefrijk ondernemerschap. Hiermee het idealisme

van de boer, zoals de kerk, in het midden latend.

Uit een wereldwijd onderzoek blijkt de opbrengst van tarwe en maïs af te nemen. Dit wordt door Wageningse wetenschappers vooral toegeschreven aan de opwarming van de aarde, een landbouwkundig probleem waaraan ook Guus Geurts aandacht besteedt. In tegenstelling tot Geurts zoeken de wetenschappers in intercontinentaal verband naar een oplossing voor dit vraag-

stuk. De landbouw is internationaal sterk verbeterd, maar kan de opwarming niet aan. Boeren zullen aan droogtemanagement moeten gaan doen en dat is meer dan zorgen voor voldoende putten en be-
re-
geningsinstallaties in de zomer. In dat geval wordt immers weer de rekening neergelegd bij de gemeenschap en precies op dit punt concentreert zich de maatschappelijke weerstand tegen de boerenhypocrisie.

Socialisme is een scheldwoord geworden waarmee bepaalde politieke partijen in een verdomhoekje worden geplaatst. Maar is sociale omgang niet de meest elementaire menselijke eigenschap? In feite is het de grondslag voor de democratie en daarmee inherent aan het politieke bestel. Wetenschappelijke en politieke globalisering is een niet te remmen gemeengoed en een realiteit. Het brengt de broodnodige innovatie en voegt daarmee een derde peiler toe aan de mens van de toekomst die behalve kennis en vaardigheid vooral creativiteit nodig zal hebben om te overleven.

De meeste zorg in deze baart mij het toenemend gebrek aan sociale vaardigheden. Volgens de Amerikaanse antropologe en primatologe Sarah Hrdy weten we al lange tijd dat een brede familiekring en veel kennissen goed zijn voor de ontwikkeling van een kind. Het kinderrijke Roomse boerenleven van een eeuw geleden krijgt zo onbedoeld een nieuwe betekenis. Kinderen in groepsverband krijgen meer zelfvertrouwen en ontwikkelen zich cognitief en sociaal sneller. Ze ontwikkelen empathie en inlevingsvermogen en komen daardoor tot creativiteit en nieuwe theorieën. Zowel empathie als inlevingsvermogen blijken de afgelopen dertig jaar behoorlijk te zijn afgenomen. Bruikbare eigenschappen als het doorgronden van andermans intenties en samenwerken lijken daarmee verloren te gaan, zeker als daarvoor ook de sociale voedingsbodem ontbreekt. Het wordt tijd voor keuzes. De kerk staat al lang niet meer in het midden. Maar blijkbaar gaat dat het meeste traditionele boerenverstand te boven.